

მთხეთის მშენებელი

1885-1887

«მწვემსია» დამატებით გამოადის თვეში ოთხჯერ, ყოველი თვის იხუთშეტს & ოც-და-ათ რაჭსკუბში.

გ ა ზ ე თ ი ს ფ ა ს ი :

ერთი წლისა გავზავნით და გავტყავნეფლად	5 მან.
ნახევარი წლის —	3 —
მწვემსიო რუსული დამატებით	6 —
ნახევარი წლით —	4 —
ცალკე რუსული დამატება წლით	5 —
ნახევარი წლით —	2 —

გაზეთის ფულის და ყოველ გვარი წეროლების გავზავნა შეიძლება რედაქციაში ამ აღმრესით: *Въ 1-ой палат. Въ редакцію „Мѣстемъ“ (Пастыря).*

ყველა სტატუები და კორრესპონდენციები, რომელნიც რედაქციაში იქნებიან გამოგზავნილი დასაბეჭდავით, უთუოდ ვრცელად და გვსაგებლ უნდა იყვნენ ავტორთაგან ხელ-მოწერილი. ავტორთაგან გამოგზავნილი სტატუები შეიძლება ხან-დის ხან შემოკლებით და შესწორებით დაბეჭდონ.

სტატუა, რომელნიც არ დაიბეჭდებიან სამი თვის განმავლობაში შეიძლება ავტორებს მათის ხარჯით უსწავ დაბეჭდონ.

სტატუები მიღებიან რუსულ ენაზე და წეროლიც და თარგმნით დაბეჭდებიან.

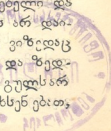
ა მ ლ ა მ ა ტ ი ი ს ა ზ ა ნ .

დვთის შეწყვენით ამ თვეში ჩვენ გარდავდექით ზეპქსე წელიწადში, რაც ჩვენი ორგანი, «მწვემსია» დაგვარსეთ. თითქმის ბევრ ხუთი წელიწადი გავიდა მას ბქეთ, რაც «მწვემსია» არსებობს. ეს დრო, მართალია, დიდი არ არის, მაგრამ ჩვენში, სადაც ყოველ კეთილ დაწყებაში, ხშირად ნაცვლად თანაგრძნობისა ხედავთ მურიანობას, ნაცვლად დახმარებისა, დაბრკოლებისა, სწორეთ დიდ დროთ უნდა ჩაითვალოს...

ნეტავი იმ გამოცემას და იმ გამოამცემელს, რომელი გამოცემაც ზნეობრივ და ნივთიერ ძაღას თვითონ მეთხვევლ საზოგადოებაში ჰპოებს. ყველაზე უფრო ეს არის სანატრელი, მაგრამ ჩვენში, სამწუხაროდ, ეს პირველ ნაწიებში მინც ყოველად მოუხერხებელია. ამისათვის ყველასათვის ცხ-დი უნდა იყოს, თუ ეს პირველი ხუთი წელიწადი არ ძლიერ მძიმე ასატანი იყო ჩვენთვის. მაგრამ ჩვენ ნიადგ ვკახსოვად და ვკახ-

სოვს ის სიტუები, რომელნიც ჩვენ პირველ ნომერშივე გამოვსტქვი: «ჩვენ არ დავზოგავთ «მწვემსია»-ს აღორძინებისა და რიგისად წაყვანისათვის არც ქონებას, არც ვონებას და არც სიცოცხლეს» ეს სიტუები ჩვენ ყოველთვის სახეში გვქონდა. და მართლადც, თავის საქებრად, არ ვამბობთ, არც ერთი ესე ბი ჩვენ არ დაგვიზოგავს.

ვისაც არ გამოუცვდა, ის ვერ დააფასებს იმ ნიადგ მომალაღვ შრომას და იმ ცხოვრების შემამოკლებელ გამჭრიახობას, რომელიც ყოველ ქურნალ-გაზეთის გამოამცემლისა & რედაქტორეთაგან მოითხოვება. ამაზე კიდევ უარესია ზნეობრივი ტანჯვა და ნიადგი გულის დეღვა ცხოვრების სხვა-და-სხვა კორხების წამოყენებისაგამო. საზოგადოების ცხოვრების მეთვალ-ქურე, საზოგადოების ცხოვრების დამკვირებელი და გამოამციბელი რას არ შენიშნავ რას არ დინახავ, რაებს არ შეხვდები? ნეტავი მათ, ვიზცდაც ცხოვრების ზღვის დეღვას გვფენა და ზედე-მოქმედება არა აქვს, ვისაც ეს დეღვა გულისარ ურევს და არ აწყურებს... რომორც მოკესენ ებათ,

ეს დღეცა ზოგიერთებზედ სრულებით არ მოქმედებს. ვიწუდავ მოქმედებს. ძლიერ სტანჯავს მას და აწუხებს. ეს ტანჯვა, ეს დღეცა და განსაცხდელი, ჩვენი აზრით, უმეტესად საგრძნობელია ყველა ქურთლ-გაზეთების გამოცემველთათვის, ვინცა ნიკთაურ დონის ნაყლებულობა. დღემდის ჩვენთვის პირველი უფრო საგრძნობელი იყო უკანსენდლე...

მაგრამ, როგორც არის, მადლობა დღერთსა, ამ ხუთი წლის განმავლობაში ჩვენმა გამოცემამ გზა გაიკვლია საზოგადოებაში. საქართველოს ადმინისტრაციის მხრის მოძიე დასავლეთის მხრის მოძიე გამოასაუბრა. ერთი ერთმანერთზე დაშორებულნი მოძიქნი დაახლოვა და ერთი მეორესთან ახლაპარაკა, სამწესონი თავიანთ მწუქესთან დაახლოვა. მრავალი სატკვო კითხვა განუძარტა მათ და შეატყობინა ის, რასა სძნელად შეიტყობდენ უამორჯანთა. სხვებთან საგრძნობლობა მოეუბნა «მწუქესა» საზოგადოებას საზოგადოდ და სამფჯველოებას განსაკუთრებით, ამის დაფასება თვით საზოგადოებაზე მიგვიწვდის.

მართალია, მრავალნი ჩვენნი მოძიქნი არ შემოერთებულან ჩვენთან, და დღემდის სრულიად არა ვითარს თანაგრძნობას არ გვიცხადებენ, მაგრამ ეს ჩვენი ბრალი არ არის. ზოგს ამისთანაებს ხელს უძლიის უსაფუძვლო და უადგილო თავის მოუყვარება, ამპარტყანება, ზოგს კანებითი სიღარბიდა ყველაზე მცირე ნაწილს ნიკთორი შეუძლებლობა. მაგრამ ადრე თუ გვიან, იმედია, ისინიც შემოგვიერთდებიან და ერთ ჩვენ მკითხველ საზოგადოებას შეადგენენ...

მრავალნი ფიქრობენ თურმე, რომ «მწუქესი»-ს ორგანს, ვითამც, თავისი საკუთარი შემოკალი დიდი ჰქონდეს. ვარწმუნებთ ყველას, რომ ეს ფიქრი და აზრი უსაფუძვლო არის. «მაშ რა საშუალებით ჩადის ამდენ საქმეს, რა საშუალებით ესწრება ყველგან ყველა შესანიშნავ შემთხვევასა» კითხულობენ თურმე ზოგიერთები. გულითადი სიყვარულობით, საქმის ხელ მოკიდებითა და მონდობილებით, მიუგებთ ჩვენ ამ მკითხველთა. გულმონდგინება და სიყვარულობით საქმის ხელის მოკიდება ყველასთვის დასძლიეს. ვერაფერი ვერ დაუვადება მას წინ. ათასსა მანეთით ჩვენ ვაკეთებთ იმას, რაშიაც სხვა ოთხი ათას მანეთს

დახარჯავს. ჩვენი რედაქცია მოკლებულია ყველა იმ უსარგებლო ხარჯს, რომელიც ასე ამძიმებს სხვებს. ყველა ესეები და მრავალი სხვა რომ მივიღოთ სახეში, დაერწმუნდებით, რომ გაციო მცირე დონის ძიებთაც ბევრს რამეს შეიძლებს, თუ გული გულისა და სიყვარულობა მიქმოდვის! აქმს. თვინიერ საქმის სიყვარულობისა არა გაკუთდება რა მარტო ერთი ფულით და მქლებით.

მომავალი წლიდგან, სხვათა შორის, ჩვენი სამფჯველოება და ეკლესიები ვალდებულნი სხდომის, როგორც ამ დამერძივე დაბეჭდვის სინოდის უკანისაგან ჩანს, გამოიწერონ გამოცემა უწმიდესი სინოდისა «საეკლესიო უწყებანი», რომლის წაკითხვა ჩვენი სამფჯველოების უმეტეს ნაწილს სრულებით არ შეუძლია, რადგან რუსული ენა არ იცის. ამიტომ ჩვენ ვუცდებით ველა უკანები და განკარგულებანი უწმიდესი სინოდისა ვადათარგმნით მივაწოდოთ «მწუქესის» საშუალებით ჩვენს სამფჯველოებას და ამ სახით მივსკეთ მათ საშუალება თვალ უერი ადევნონ სასულიერო წოდების ცხოვრებას და უმაღლესი სასულიერო მთავრობის მოქმედებას.

ცხადათ გეფიან ჩვენი მკითხველები, რომ ჩვენ არ დაგვიკლია ჩვენი შრომა და საცხადი «მწუქესი»-ს გამოცემის უმჯობესად წაუყვანისათვის. ამ წლიდამ ფასის მოუმატებლად ჩვენ მოუმატეთ სურათები, რომელი საქმეც ძლიერ საძნელია საზოგადოდ ყველა გამოცემათათვის და ჩვეუბერ გამოცემათათვის განსაკუთრებით. და მერე რა მიზუხია, რომ ცრუთის თვგანწირულებათ მოვსჭიდებვივართ ამ გაზეთის საქმეს? ის, ბატონებო, რომ ჩვენი მტკიცე და ძალისა და რბილში გამჯდარი რწმენა არის, რომ გაზეთი არის ერთი უძლიერესი იარაღი, რომელიც სკოლის მაგიერობას უწევს მთელს ვრცელს და უოველგვარი დასისაგან შემდგარს მკითხველს საზოგადოებას სულ იფის და აფვილის საშუალებით. იგი ზრდის და სწვრთნის მას განებითად და ზნეობით, და იგი ჰბადავს მამი ძიურს მოქალაქეობრივს ზოგად გრძნობათა და დამოკიდებულებათა, იგი აკავშირებს და იმავ დროს ამძობავებს სხვადასხვა მოთხოვნილებას და აზრებს კაცთა ერთ საზოგადო კეთილდღეო-

ბას დასამკვიდრებლად და სხვ... ამისათვის ამის შემდგომ ჩვენ არ დაზოგავთ ჩვენს სოციალურ ჩვენი გამოცემის გასაუმჯობესებლად, სრული დაიმედებელი ჩვენ შემამუდგება და მოძებნა სრულს თანაგრძნობაზე და დახმარებაზე.

გულთათ მადლობას ვასწირავთ ყველა იმ პირთა, რომელნიც თანაგრძნობას გვიცხადებდნენ და ზნეობითად გვეწეოდნენ ამ ჩვენ მძიმე საქმეში, იმედი გვაქვს, რომ ეს პირნი არც შემდგომი მოგვაცლებენ თავიანთ თანაგრძნობას და დახმარებას.

დეკ. დ. დაბაშვიძე.

ახალი მასახროსის ბალალუშოვად უსამღებლო-მისი, არაქივისკოპოსის მოგზაურება თბილისში.

საქართველოს ახალი ექსარხოზი, მაღალ ყოვლად უსამღებლოესი ბალონი, რომლის უმარძანებ დანიწნული იყო თბილისში 18 ნოემბერს, მოადა მელონი შემდგომ ცერემონიით. ძალაქის სამზღვარზე მის მაღალ ყოვლად უსამღებლოესობას უნდა შეხედროდნენ: პოლიციის უფროსი და ადგილობრივი ქალაქის ბოკოელი (ცხენი) მთავარ-მართებლის თან-მომყოფი მცველებით.

შემდგომ პოლიციის უმფროსი უნდა გამოძღოლოდა წინ ექსარხოზს და მიეყვანა მამეფის ეკლესიაში, სადაც ეკლესიის ვაჟიანის კარებთან მათ მაღალ ყოვლად უსამღებლოესობას უნდა შეგებებოდნენ: თბილისის გუბერნატორი, გუბერნიის მარშალი, კომენდანი და ქალაქის თავი. ამ მათ უსამღებლოესობას უნდა შეგებებოდა შემოსილი სამღვდლოება; აქედან, როცა თვითონაც შეიმოსებოდა, ლიტანიით უნდა წაბანებულყო სიონის საკრებულო ტაძარში და თან უნდა გაჰყოლოდნენ გუბერნატორი, კომენდანი და პოლიციის უფროსი, საბატო ყარაული, გინდარმები, სტენგებ მგლონი და ყაზახები. მამეფ ღროს, დილის აღ საათზე სობოროში უნდა შეყვანილიყვნენ წინდაწინ გაგზავნილი უწყებისა მერს სამხედრო გენერალს, შტაბ-აფიცრები და სამოქალაქო მოსამსახურენი ყველა უწყებისა, მც-VI კლასადის. მამეფ წესით ექსარხოზი უნდა წაბანებულყო სობოროლამდე ექსარხოზის სასახლის ეკლესიაში, ხოლო სამხედრო და სამოქალაქო მოსამსახურენი უნდა შეყვანილიყვნენ ექსარხოზის სასახლის მისაღებ ზალაში.

როცა ექსარხოზი შებანდებოდა ზალაში, მას წარუდგენდა სამოქალაქო მოსამსახურეთ გუბერნატორი, ხოლო სამხედროთა—კომენდანი. ამ ცერემონიის შემდგომ მათ მსუდებლსთან უნდა მობანებულყო მთავარ-მართებელი.

შეუღანი საღმრთაწყოლო ტანისამოსში უნდა ყოფილიყვნენ გამოწყობილნი.

ასეთი აზრით არც ერთი ახალი ექსარხოზი არ მიულათ გერეთს. მაღალ ყოვლად უსამღებლოესმა უაო ჰყო ასეთი შეხედრად ლიტანიით შესესლა.

თბილისის გუბერნიის სამზღვარზე, რომელიც შეადგენს ძალის მართლის ნაწილს, ჩვენი მთავარ-გვსკოპოზი შემობანდა 17 ნოემბერს, დღით სამზაბათს, და იმეფე დღეს, საღამოს ხუთ საათზე, მობანდა მცხეთის სობოროში, სადაც მათ მუეუფებას შეეგებნენ: ალავერდის ენისკოპოზი ბესარიონი, რომელიც მათი მუეუფების შესახებდრად მობანდა შიო-მღვიმეცს მონასტრულამ, თბილისის სიონის სობოროის დეკანოზი მ. ი. პოიევი, ქალაქ თბილისის ეკლესიების ბლაღოზნი მ. არდაზანი და ადგილობრივი კრებული. თუმცა წინა იყო, მაგრამ ტაძარში ბლომად შეიკრება ადგილობრივი ხალხი. შეკრძანდა თუ არა ძველს მცხეთის ტაძარში მაღალ ყოვლად უსამღებლოესი, სიონის ტაძრის დეკანოზმა გრძნობით სასე სიტყვა მოახსენა მათ მუეუფებას, როცა შესრულდებოდა იქნა ჩვეულებრივი საშალოეგელი პარაკლისი, მაღალ ყოვლად უსამღებლოესმა წარმოსიტყვა სიტყვა—ამ დღეს მათი მუეუფება დარჩა მცხეთაში; ღამე გათავა ერთ სახლში, რომელიც სდგას ეკლესიის გაღიანში. 18 ნოემბერს, დღით მათმა მუეუფებმა ინახულა სინოდალური კანტორის წევარი, არქიმანდრიტი მმ. მაკარი, ძესარი და ნიკოლოზი და ბოლოს ამ პირებთან ერთად მათი მუეუფება გამოემგზავრა თბილისსაქენი. მათ მუეუფებას ამ პირებს გარდა მოჰყებოდნენ თბილისის გუბერნიის ვიცე-გუბერნატორი თავ. შარვაშიძე და მასრის უმფროსის თანამწყვეთი ისარაოვი.

თუმცამეფი სათის ოცი წამი იქნებოდა, როცა მათი მუეუფება მობანდა თბილისში. ძალაქის სამზღვარზე მათ მუეუფებას შეეგებნენ: სინოდალური კანტორის პრაკუროზი მ. ტ. ანდრეევი და თბილისის პოლიციის უფროსი, მაღალ ყოვლად სამღვდლო აქ გადაჯდა თავის ეტლში და გამოწეა სიონის სობოროსკენ. მათ მუეუფებას უკან მოჰყებოდა მცველები, რომლებიც გაგზავნილნი იყვნენ უ. მთავარ-მართებლისაგან მათი მუეუფების შესახებდრად ქალაქის სამზღვარზე, ამ დროს ქალაქის ყველა მართლმადიდებელ ეკლესიაში ზარების რეკა იყო. ის ქუჩები, რომლებზედაც უნდა გაეგლო ახალს ექსარხოზს, საესენი იყვნენ ხალხით. თორმეტი საათი თავდებოდა, როცა სიონში მობანდა ყოვლად უსამღებლოესი ექსარხოზი. სობოროში შემოსილბი ელოდნენ მათ მობანებას ბორის ენისკოპოზი ალექსანდრე და ბესარიონ ალავერდელი არქიმანდრიტებით და ქალაქის წარჩინებული სამღვდლოებიც. თორმეტი საათი იქნა ტაძარი თითქმის აიყო სამოქალაქო და სანხედრო მოსამსახურე პირებით. სობოროში ბანდებოდა გუბერნიის მარშალი თ. ბაგრატიონი—მუხრანსკი. ბარეშე ხალხიც საკმაოდ დავსწრო სობოროში.

ჩამდენიმე წამი აუღდა თორმეტ საათს, როცა ექსარხოზის ეტლი გაიჭრდა სიონის კარების წინ. შე-

მოსლო სამღვდლოებზე გავიგება მათ მეუფებს სობოლოდ ამ მხრე წინ წამოქმედებენ. რაკ მათი მეუფებმა შეზღუდნა სობოლოდ, ყოვლად სამღვდლო ალექსანდრემ შემდეგი სიტყვა მოახსენა მათ მეუფებსა: «ღვთის განგებამ მოგანთა თქვე მწყემსთ-მთავრის ავლილ საქართველოში. თქვეც დადგინეთ თანე თქვენს სამშობლო რუსეთა და მკვიდრნიანად მოზრძანდით საქართველოში, და აი შეუკულ საქართველოში, სამეუფეო ტოლსის ქალაქა შინა, სიონის საკათედრო ტაძარში მთავრებებით მთარულეებით და გიძღვრით სალამს, კრძოდ მეც და სამღვდლოების სახელითაც, მთავრობათ, რომ მშვიდობით მოზრძანდით და ვაჟურებთ თქვეთოს ყოველს სიკეთეს და კარგად ყოვნას საქართველოს ახალს კათედრაზე.

საქართველოს ახალი მწყემსთ-მთავარა! თქვენი კეთილი გული, თქვენი განათლებული, წარმატებული გონება, თქვენი გამართლებუბა და თქვენი სიმშვიდე და თავდაბლობა საუკეთესო თავმჯდობა და თამასუქი ჩვენთვისა რომ თქვენ მიერ მართვა საქართველოს ეპარქიის იქმნება მძვიდობანი, საკეთილო და ნაყოფიერი.

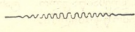
თქვენი მეუფებავ! საქართველოს ეპარქია და საზოგადოდ საქართველო, ცხლანდლო თქვენი სამწყსო, განათლად პირველად ქრისტეს ნათელითა მოცოქეთლის ანდრია პირველ-წოდებულსა და სიმონ კანანელისა და სხვთა მოძღვრების მეოხებით. შემდეგ, ნიოთხე საუკუნის დამდევს, წმ. მოცოქეთლთა-სწორმა მონამ სამღვდლოდ მოპოვნა ნათელი ახალს აღოქმის მოძღვრებისა, ზოლო მტყუთე საუკუნეში გავრცელდა და დამკვიდრდა სარწმუნოება ქრისტეი საქართველოს ყველა მხარეში ათ-ცამეტთა ასუფელთა მამათა მოღვაწეობითა, და აი, ეს ძველთა-ძველო ქვეყანა, პირველ საუკუნეების დროსივე ნათლდებულა და სახარების ქადაგებთი გაბრწყინდებულა, ბევრ სიკეთეს ელის თქვენიგან, თქვენი მეუფებავ. მეუფანა ძასას ზღვანა და შავს ზღვანა შუა ზღვანაზე, აგრეთვე დიდი მთების ძაცქასის ძასას ზღვანად ანაბა და ნოაფო-სიისაძამდე-მთელი ეს სიგრეც მისი მცხოვრებითურთ არის ის დიდი ასპარები, რომელსაც უნდა მოეყვნის მაღლი თქვენი მწყემსთ-მთავრის მოღვაწეობა. შოვლად შემძღვრებელს მღვრისა ვისთხოვთ, არ მოავლოთ ძალი და ღონე, რათა მშვიდობითა და სიყვარულითი განავითო ღვთის მიერ მოჩინებული სამწყსო თქვენი საღვდლოებზე ღვთას ჩვენისა».

მესახოსმა მოისმინა სიტყვა. შემდეგ თავიანი სცა მღვთის მშობლის და წმ. ნინას ხატსა. ამის შემდეგ გადიანდა დროის მესაფერი სამღვდლოებე პარკლისი, რომლის შემდეგ ყოვლად უსამღვდლოებობაში ბოძანა სიტყვა; ამ სიტყვამ მშვიდობითი შთაბეჭდილება მოახდინა მსმენელებზე. შემოვიდოდა, ბრძანდა აოვლად უსამღვდლოებამ, რათა ამ კურთხეულს ქვეყანას თან მოუფარო ღოკო და კურთხევა. შემოვიდა, რათა დასურთლებელი დაეპარული და ნაკლებული გავსწაროა».

შემდეგ ამის წარმოითქვა მრავალ კამიერ ხელმწიფე იმპერატორისა, უფართოებულესის სინოდისა, ყოვლად უსამღვდლოების პალატისა, მგდრობისა და მართლ-მადიდებელ ქრისტიანებისა. თოვლ ამის განთავების შემდეგ სამღვდლოება და დიდ-ცობა გვიდა და ემთხილა ჯვარისა და კურთხევა ჩამოართვა ექსარქოსსა. დიძია ხალხი ჯვარისა და ხელმეღ სამღვდლოებად. ამასობაში ყოვლად უსამღვდლოებობაში მოიწვია კურთხევა მღვთისა საქართველოს ერზედ და მკალაზელთა კრებულთა ქართულად დიჯირილა მრავალ კამიერ. მართლადვე სიტყვას მრავალ კამიერ, როცა ჩვენმა ახალმა მამამ მოავრჩა დალოცა და მღვრის შეავადრა მთელისს მცხოვრებნი და ეკლესიაში მყოფნი.

პირველის ნახევარი იქმნება, როცა ყოვლად უსამღვდლოებსმა ექსარქოსმა დააპირა თავის სასახლეში წაზრძანება. აქ გზად ვისკოპოსს ალექსანდრეს უბანა: «შე ძალან მამწარს სიონის სობოლო. მშვიდობიერი ყოფილა. ხშირად ვიქნენ მწირეულობა».

ყვერველის გათვების შემდეგ მაღალ ყოვლად უსამღვდლოებს პალატისთან მოზრძანდა ძაცქასის მთავარ-მართებელი თავი დიდლყო-კარასკოვი; როცა მაღალ ყოვლად უსამღვდლოებსმა გაათავა მის წინაშე წამდარი პირთა მიღება, წამდანა მთავარ მართებლის სახ ზღვში. 19 ნოემბერს, სეო მზახთს, მას მაღალ ყოვლად უსამღვდლოებსაბას წარუდგინეს სწორადლოური ენტორის და ექსარქოსის კანცელარიის ყველა მოსამახურნი და მათ შემდეგ ქალაქ თბილისის ყველა დიქანოზები და მღვდლები. ამავე დღეს მათი მეუფების წინაშე წარსდგენ ის პირნი, რომელნიც 18 ნოემბერს ვერ დაესწრენ საზოგადო მღვთის დროს. შემდეგ მაღალ ყოვლად უსამღვდლოებსმა ვიზიტი გაუკეთა ზოგიერთ წარჩინებულ პირთა. 20 ნოემბერს, პარასკევს, მათ მწერეთის წინაშე წარადგენ თბილისის ყველა სასულიერო საწავლებლის მასწავლებლები და მოწუფეი. მათი მეუფებთა ალექსანდრე მამად და თავიანამ მიღებას ყველაზე კი შთაბეჭდილება მოახდინა. ამავე დღეს მათმა მეუფებამ მიიღო ფიცი, რაგორც სწორადლოური ენტორის უპირდებლსა წვერმა. 21 ნოემბერს, მზახთს, ღვთის მშობლის ტაძარ-ეკლავ სწორა სიონის საკრებულთა ტაძარში თავის ვიკარებიოთურთ. თავის დროზე მათმა მეუფებამ წარმოსთქვა სიტყვა. მთელი ტაძარი სასენ იყო მოლოცულითი. ნაწირეებს დათვარიცხა ეპარქიალოური საქალებო სასწავლებელი და ალგრსთ ექცილა პალატა მოსწულე ქალებს, რომელთაც ასი მანეთი ათქვა კანფეტობისათვის. ძვირას, 22 ნოემბერს მათ მეუფების წინაშე წარსდგა თბილისის გუბერნიის თავად-ახნაურობა თავის მამწარს გენერალ ლეიტენანტის თავდი ი. პ. ბაგრატიონ მხარხანსკის წინამძღოლობით.

წმინდა

წმიდა მოწამენი დავით და კონსტანტინე. *)

*) ამ მოწამეთა ცხოვრებას აღწერა „ყო ღებულებლი 1885 წლის «მწუქსია»-ს ნომრებში.

სოფელი ზემოხატიი (ოზურგეთის მაზრა).

მთელი ქუჩანღ-გაზეთები რომ გადაფურცლოთ, მათში სოფლის ზემოხატიის სახელს ვერ შეხვდებით. ალბათ ამ სოფელში აქამომდე არ მომზადრა ისეთი რამ, რომელიც გაზეთის ფურცლებზე და საქვერათ გამოსაცხადებელი ყოფილიყოს! ამიტომ მეტი არ იქნება, რომ ცოტა რამ უახლოვთ მკითხველს ამ სოფლის შესახებ.

სოფელი ზემოხატიი მდებარეობს დასავლეთით ქუთაისის მაზრის სამხლვარე, მდინარე «მერის» ხეობის გაღმა გამოღმა ნაპირებზე. ეს სოფელი გყოფენის ოზურგეთის მაზრას. ადგილის მდებარეობა ამ სოფელში უმეტეს ნაწილად გოაკუნბიაია, მიწის ნიადაგი ძალიან ნაკლებია. წინეთ ამ სოფელში ბევრი ლენია მოდიოდა და თვისებითაც კარგი იყო, მაგრამ დღეს ძალიან იკლო ლენის მოსავალმა, რადგან ყოველ წლობით ნაკარი აფუჭებს ყურძენს.

მა სოფელი შესდგება 180 კომლისაგან, მაგრამ სოფელში არც სასოფლო და არც სამარელო სკოლა არ არსებობს! ამ სამი წლის წინეთ სოფლის საზოგადოებამ შეადგინა განაწერი სკოლის განხრის შესახებ, განაწინებ მოაწერეს ხელი და წარუდგინეს წერაკითხვის გამაწერებლებელ საზოგადოებას, რომელსაც სთხოვედნ ნება-რთვას და დახმარებას სკოლის საქმეში. მაგრამ ეს განაწინი ჩაილოუს წყალს გაჰვეა და სოფელი დღესაც უსკოლოთ არს. ეს იყო და რს! ამას შემდეგ სოფელს ფიქრალაც არ მოსვლია, იმ სკოლის დაარსების საქმეს ხელ-ახლა შესდგომოდა. ან კი ეის განხსენებოდა ეს ცთილი საქმე! მოგტენებთ, რომ სოფლის მოხელეებს ამ გვარი სასარგებლო საქმასათვის არა სცალიანთ. მათი საქმე ნომიივან-მოხასუბეთა შორის კულა-მელიაობაა და იმავე დროს განუწყვეტლად ჩიბუხის ფუშუქინი. უსკოლობა არის, ჩასაკირველია, მიხეზი, რომ მთელს ამ სოფელში წერაკითხვის მკოდნე, ვგვარე, სულოთხუთმეტი არ მოზო-ავეება; ზენე ეამობთ-წოდლე-ფაწუს» მკოდნე პირებზე. ამისთანასოფელს, სადაც 180 კომლია, სირცხელიც არის სასოფლო სკოლა არა ჰქონდეს.

რადგან სოფელს ვერ მოუხებრებია ამ კითხლის საქმის დაარსება, ურიგო არ იქნება ამ საქმეს მრეული მღვდელმა მიაქციოს ყურადღება და განანაერთი სამრევლო სკოლა; ხალხიც, იმდია, შეეწყობას აღმოაწინეს. ღარწმუნებულთ ვარ, რომ სწავლის სურვილი ყველა დედ მამას უღვივის გულში და,

თუ შორის სასწავლებელში ვერ მიჰყავთ ბავშვები, ეს სიღარიბის და სიშორის მიზეზია და არა მისი, რომ სწავლის სურვილი არა ჰქონდესთ. თუ კი იმავე სოფელში სკოლა ექნებათ, მაშინ ყველანი შეიყვანენ მასში. ამითი აღვილობითი მღვდელი თავის ნიეთერ მღგომარეობასაც გაიუფრბებსებს და სოფელსაც დიდ სარგებლობას მოუტანს.

ამ სოფელში სამი შტატის ეკლესია არის, სადაც მხახუტებენ სამი მღვდელი. ამათში ძირიკეს და იელიტას შტატის ეკლესიას ორი ზედ-მიწერილი ეკლესია აქვს. ამ ეკლესიის მრეელი «მერის» ხეობის გაღმა-გამოღმა ნაპირებზე სახლობენ. ამ სამ ეკლესიაში ერთი მდინარე მერის გაღმა სდვას და ორი გამოღმა; მრეელოც გაღმა-გამოღმით სდვას. სამ ეკლესიაში—ორი ძირიკეს და იელიტას სახელზე არის აწენებულად და ერთი ლეთის-შმობლის სახელზე. წინეთ, ელდემდის კამბისია შტატებს დაწყობდა, მართო ორი ეკლესია იყო ამ სამრევლოში, —ეკირიკესი და ლეთის-შმობლის; მიეველს ჰქაედა ორი მღვდელი.

ღემდე მრეელსა და მღვდლებს შორის თანხმობა და სიყვარული არსებობდა, მაგრამ დღეს რაღაც უუყვარელოდ არიან მღვდლებზე. ამ სამღვრავის მიზეზი ის არის, რომ წირვა ხან ერთ ეკლესიაზე არის და ხან მეორეზე. ძირა უქმე დღეს ოჯახში ერთ-ერთი უთუოდ ყურის მკვებლად უნდა იყოს გარეთ წირვის დრომდს, რომ შეიტყოს—აბა გაღმა მხარეზე დაეცენ წირვისათვის, თუ გამოღმა. თუ გაღმა დაეცეს, მაშინ გამოღმელები დაუწყებენ წვეყლის მღვდელს და თუ გამოღმა—მაშინ გლეშელები, რადგან სიშორისა გამო გლეშელებს გამოღმა ცხარებათ წირვს მ-სმენა და გამოღმელებს გაღმა. ნუ გაიკირებებთ, რომ მოხეტებულები და მანდილოსნები ამ მიზეზისა გამო წირვის მოუსმენლად დარჩნენ ხშირად. საკირველი კიდევ ის არის, რომ ჯერ მრეელმა არ იცის მდებჯეობით—გაღმა კირიკეს ეკლესია არის შტატო, თუ გამოღმა, თუმცა ცოტა ხანი არ არის მას აქეთ, რაც კამბისია შტატებში დაწყო. მრეელს უთანხმობა აქეთ ერთმანეთ შორის, რადგან გაღმა მხარეს სურს, რომ შტატის ეკლესია გაღმა ჰქონდეს და გამოღმა მხარეს—გამოღმა; მაგრამ ამ სურვილმა არც ერთ მხარეს არ უმტყუნა და ორივე მხარეს აქამოღმელებს დრო და დრო: ერთ წელ იწადს ერთ მხარეს გამოუტყაბდებს ბლალიჩინი, რომ თქვენი ეკლესია არის შტატო და მეორე წელიწადს —მეორე მხარეს.

მითხელ მე, თქვენი მოჩინილი მოსამახუტე, თვითონ დავესწარი მამა ბლად. ა. —სა, რომელმაც გალმა მხრის სამრევლოს გამოუტყდა და მიუღო კიდევ, რომ თქვენი ეკლესია გავიშტატეს, მაგრამ იმევე ბლაღოჩინმა შემდეგი მოწერილობა მიიღო უმაღლესი მართებლობისაგან: «გამოუტყადეთ გამოღმა მხარეს, რომ მათი ეკლესია შტატად დაშტატდება». მთავარობის ასეთი განკარგულება ბლაღოჩინმა გამოუტყადა მეორე მხარეს.

ამ მიზეზის გამო ეს სამრევლო არის გაყოფილი ორ ერთი ერთმანერთის მოწინააღმდეგე დასად და ამ დასად შორის განხორციელებულია შური და მტრობა. ამისთანა არა-სანატრელი მდგომარეობა კიდევ დიდ ხანს გასტანს, თუ რამე ზომა არ იქმნა მიღებული; იმევე გვაქვს, რომ ამ საქმეს ყურადღებას მიაქცევს ყოველი სამღვდელი შურია-სამეგრელოს ეპისკოპოსი შრიგორი და კეთილ ინებებს ამ სამრევლოში ორი შტატის დაარსებას თავისი უშუამდგომლობით. მართალია, ეს სამრევლო ას ოთხმოცი (180) კომლის მეტად არ არის, მაგრამ, რადგან სამრევლო ორ ნაწილად არის გაყოფილი და ერთი მეორისაგან ძლიერ დაშორებული, ამიტომ უშჯობისი იქმნება—გაღმა წმ. კირიკეს ეკლესია დაჩქს შტატად და გამოღმა—ლევის-მომბლის ეკლესია; ამით მიველი კმაყოფილი იქნება და მათ შორის შფოთა, უქმარყოფილა და მუდამ მათგან მართებლობის შეწყუბუბად დასტყება. მართალია, სრული სამრევლო არ ყოფილა ორაივე ეკლესიას, მაგრამ აქ ადგლის მდებარეობასაც უნდა მივუკცეს უტრადლება.

შემგებნითა და მის ხელო-მახლო სოფლას სამრევლოებში არსებობს ერთი ჩვეულება. საიდან არის ეს წესი შემოღებული, ან ვის შემოღებია, არ ვიცით. აი ეს ჩვეულება: ყოველი გარდაცვალებულის ქირისუფალმა უთუთოდ თითო მანეთი უნდა გარდხადოს. ამ ფულს სახელად «სალოზს» უწოდებენ. შულს კრებს მღვდელი და სტაროსტა. ოს ნიშნებს სიტყვა «სალოზობა», არ ვიცით იქნება მართლა მიცევალებული არ ლბობადეს მიწაში, თუ მის ქირისუფალს მანეთი არ გადუბდა! სანტრესკა შოტკოს კაცმა, თუ სარ მიჭონდათ და რა საქმეს ახარებდნენ ამ ფულებს წინეთ? საცარეველ არიან, უფალი. საქვენი შენი! საჭირაია ამ საქმეს გეროვანი ყურადღება მიაკვიროს. მითით მანეთის გარდხად და ისიც «სალოზის» სახელით იმ გლეხის ანუ აზნაურისათვის, რომელმაც სალოზობა კი არა, წესის ასაგები ფულის მიცემა უმეხმ მძღვლი-სათვის სიღარიბის გამო, მეტია. ჩვენ მით უმეტეს

გეავირებებს ეს ჩვეულება, რომ არც იმერეთში და არც მეგრეთში არ არსებობს იგი. იმედა, ამ საგანსაც გეროვან ყურადღებას მიაქცევს შურია-სამეგრელოს მღვდელთ-მთავარ, პატრიკემული შრიგორი და მოსაზრებს ამ «სალოზის» ფულს.

ჩვენ მანცა და მანც სალოზსზე არ ელაპარაკობთ, ჩვენ ეამობთ ურიგო მოთხოვნილებებზე, თორემ მოსახოვნელს სახელად გინდ «სალოზი» დაარქვან და გინდ საზობი, ვგ სულ ერთია.

მისაც შედეგად აქვს, ღიან კარგია, რომ ეკლესიას შესწიროს თავისი სურვილით არა მარტო ერთი მანეთი, არამედ ასი და ორასი მანეთიც, მაგრამ ძალით და ვალდებულებით გარდახდენინება, როგორც ღარიბისათვის, ისე შეძლებულთათვისაც საწყენია.

რ. ადამიანი.

ს ა ი ს ტ ო რ ი ო მ ა ს ა ლ ა .

იმერეთის სამღვდელითა ოჯახებში დღესაც ხშირად შეხვედებით საღმრთო-საეკლესიო წიგნებს, რომელნიც დაბეჭდილი არიან ძველს სტამბაში სოლომონ მეორის დროს. პატრიკემული პროფესორი ბლ. საგარელი თავის უქანასქნელ ნაღაწში «Свѣдѣнія о Грузинской письменности» სწუხს, რომ ამ ძველ სტამბაზე ვერაერთი ცნობები ვერსად ვერ უბოვნიანა. *) მე შემხვეთი ხელში ჩამივარდა ქვემოთ მოც. ვანილი სიგელი, რომლის გამოქვეყნება მცირეოდენს შუქს მანც მოპოვებს ხსენებულ საგანსა.

ქ. სამეგრეო ყოველი წმინდის ძალითა მეუფის მამისა, ძისა და სულისა წმიდისა მინდობილმან ქვეშარიებებით მსასოებელმან და საგრილსა ქვეშე ნებისა მისისა შეროდობილმან, გეარტომობით ღვითის თესლისაგან გამოსრულმან სალომონიან პანკრატინმან ყოელისა

*) ჩვენი ძველი სტამბების შესახებ, რომელნიც არსებობდნენ ქუთაისში, საჩხერეში და ბოლოს ს. წესში, რაქის მახრამში, ჩვენგან ორი სტაუთია იყო დაბეჭდილი 1879 წ. გავიწოდოქნამში; ეს სტაუტები ნაძღვნივე იყო ბ. დიმიტრი ზ. პაქრაძის სახელზე. ძლიერ გვივიბის, რომ ამისთანა სტაუტებს ჩვენი ნასწავლი ქართველები ყურადღებას არ აქცევენ. ამით მისდის სწორად ზოგიერთის ის, რომ რამდენჯერმე გამოცხადებული და დაბეჭდილი, პირველად მათგან გამოთქმულად და დაწერილად მაჩინათ.

რედაქტორი.

იმერეთისა და სამთავროთა მპყრობელმან მეფის ალექსანდრეს ძის ძემან მეორემან, მეფეთ მეფეებან სოლომონ დან თანა მეცხტერემან ჩემმა დღიანის ასულმან მარიაშმა ესე წყალობის მტკიცე წერილი და სიგელი აღგიწერეთ და გიბოძეთ შენ ზუბაშვილს ძართველს მესტამებს, რომანოუს და შვილთა შერთა იოანეს, ლავის და ალექსანდრეს და მომავალთა სახლისა შენისათა მიზეზით ამით და ამა პირსა ზედა: პირველად ნასატრელოს პაპის ჩემის მეფის იოაკიმის ვაჟილო იყუე და შერის ხელოვნების სწავლისათვის მრავალი დახარჯვოდა და საქართველოს შუათიერების მიზეზით შერის ცოლ-შვილით რუსეთს გარდასრულ იყუე, ჩვენ ვითარცა საღვთოსა ტფილისისა მოსურნემან და ჩვენის ქვეყნის შემავტების მპრუნველმან რადგან ჩვენ ქვეყანას ცხმარებოდი განსწავლული და ხელოვნანი კაცი იყუე და პაპის ჩემის ნაშავევე, ამისთვის ერთ-გზას და ორ-გზას წაგზი მოგწერეთ რუსეთს და წყალობა აღგიტკით და რუსეთიდან გარდმოგიყენეთ შერის ცოლ-შვილით და რაგარც ჩვენს ქვეყანას შეგმზავებოდა, ისე შეგინახეთ, წყალობა გიყავით და გიბოძეთ სოფელს წესს სასახლე, ერისთვის და მძირეთი თავისისაწაფ-სათვისთა, ეკლასი, წისქვილით და ბარნით, ვენახი ბარაკანის კელახის გვერდით; სასაფლაო ბარაკანს თავისის ტყით მიბოძებია მიწდა ტინის გასწვრივ, რაცა გინდა იხმარე; ამას გარდა კიდევ წყალობა გიყუე და გიბოძე იქვე გლეხი მოსახლე ცამეტი: 1. გლეხი ერთი მოვადგირიშვილი ჩვესიკა, 2. მღებნი ერთი მისაშვილი იენაიკა და მისი ძმები, 3. გლეხი ერთი მისაშვილი თამაზა და მისი ძმისწულბები, 4. მღებნი ერთი პობეროდ კაცობა და მისი სახლის-კაცები, 5. გლეხი ერთი პობეროდ დათუკა და მისი სახლის-კაცები, 6. გლეხი ერთი პობეროდ ბუტუკი, 7. გლეხი ბარსანიძე ბუჯირი, დარჩიკა და მისი ძმები, 8. გლეხი ერთი ძერჯილიძე და მისი სახლის-კაცები, 9. მღებნი ერთი მოვადგირიშვილი ლითურა და მისი სახლის-კაცები, 10. გლეხი ერთი მოვადგირიშვილი იენაიკა და მისი სახლის-კაცები, 11. გლეხი ერთი ნსაყიდა მელაშვილი და ძმები, 12. გლეხი ერთი მელაშვილი სენია, მამუკა და გიბედნიეროს საკამოდ ღმერთმან ჩემი მეფობის ერთგულენასა ქვეშა არაოადეს მოგეშალოს არას ჩვენს შემდგომად მეფეთაგან,—თუ ენმე ჩვენისა ამისა წყალობისა შეშლა ინებოს დიდმან ანუ მცირემან, ნუ აუფლოს მას ღმერთმან თავისა თვისა ზედა სიცოცხლით და შვიდნი შურის ძიე-

ბანი კანონისი და სამეოც-და-ათნი ლამექისნი მის გან საძიებელ იქმნას; მეზუხესად სოლომონ მომარისათათი და ოჯახით აღსაზობილ არს და რადგან წყალობისა რისხეთა ღეთისათა მოიწია მეფეთბუკისა ნურცა ერთი ასკილდების და მოშობილ ექმნას ეთა ფარაო და ილუა და შთანთქმულ, ვითარცა იროლი და იროლიადა და სახელი მისი აღმოცილ არს, ვითარცა წიგნი მისგან ცხოველთასა, ხოლო დამამტკიცებელნი ამის წყალობისანი აკურთხენ ღმერთმან, ვითარცა პარამ, ისაკ და იაკობ და სხვა იგი ნებისყოფელნი ღეთისანი და ეზიარნენ მათთანა სამგზის ნეტარებასა. მას სამარადისოა აღიწერაღმერთისთვის პირველსა ხოლო განხორციელებიდან საცყვისა ღეთისსა ჩელა წელსა (ბექელი) ყოვლად სამღვდელთა მეთათელ მატროპოლიტი დოსითეოს—ამ წყალობის წერილის მოწამე ვარ (ბექელი) და რომელმაც კაცთან დიდმან ანუ მცირემან ეს წყალობა შევილოოს, სულით და ხორციით წყაუელი და შეჩვენებული იყოს (ბექელი).

მ. ყოვლად სამღვდელთა ნიკოლოზ წმინდის არქიებისკოპოლი სოფრონიოზ მოწამე ვარ ამა წერილისა, დამამტკიცებელსა ამისა ვაკურთხებ, ხოლო დამარღვეველსა ესწვევილი და შეეაჩვენებ (ბექელი) ქ. ყოვლად სამღვდელთა მთავარ ეპისკოპოსი ანტონი მოწამე ვარ ამა წერილისა და დამამტკიცებელსა ამისა ვაკურთხებ, დამარღვეველსა ამისა ესწვევილი და შეეაჩვენებ. (ბექელი).

Сей документъ въ Имеретинскомъ временномъ управленіи отъ дворянина Александра Зубова перваго апрѣля 1824 года явленъ и въ книгу подлинникомъ подъ № 6850—ымъ записанъ, въ чѣмъ сямъ за подписомъ присутствующаго и приложеніемъ вазенной печати свидѣтельствуется. Мѣлѣвни мѣлѣвни А. Абашидѣ (м. п.) Секретарь Вибіювъ.

ამ სიგელში მოხსენებულია ორი წერილიც, რომლებიც სოლომონ მეფეს მიუწერია რუსეთს ზუბაშვილისთვის. შეიძლება მღვდელი ჩივილით ხელში ეს წერილები და იმით შინა-არსაც გავაცნობთ მკითხველს. ამასთანავე უნდა დავსინოთ, რომ ბ. ზუბაშვილების ოჯახში ახლაც მოიწიებთ არის თორემ შენახული იმ სტამბის ნაშთები და ფრად სასურველია, რომ ამ სტამბის ნაშთებს შეიძენდეს «წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების» მუზეუმი. პატრეცემულმა ოჯახმა შეიძლება კიდევაც შესწიროს ეს ნაშთები შემოხსენებულ მუზეუმს, რითაც დიდ საზოგადოებას მოუტანენ როგორც ისტორიას, ისე საზოგადოებას.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

სტერობოლის ოთხ-კლასიანი სასულიერო სასწავლებლის ოლქის სამედიცინო დეპუტატებს უკანასკნელს კრებას დაუდგენია, რომ საერო წოდების შეიღობის გადამხდელ მუშაობაში სასწავლებელი ფული ხეთ თუმცა მდებარეობს, რადგან სასწავლებელში თათქმის ერთი მესამედი ნაწილი მოწვევებისა საერო წოდების შეიღობის არიანო, რომელთა მშობლებს სასწავლებლის შესანახავად არასდერი არ შემოაქვსთ, გარდა სასწავლო ფულებისაო.

ძივეის მიტროპოლიტს პლატონს ძივეის ეპარქიის ოთხ-კლასიანი სასულიერო სასწავლებლების სასარგებლოდ შეუწირავს 14,000 მანეთი. ამ ფულბიდან მხოლოდ უღარიბეს მოწვევებს უნდა ეძლეოდესთ ერთ-ღობებითი შეწყობა.

რადგან ქართულს ენაზე კალენდარი არ არსებობს ჩვენში, თუ კალენდარი არ ჩეთვლით ახმეტლიის კალენდარს, რომელშიაც სხვა-და-სხვა ანაოლ მოარწმუნოების მეტი არაფერი სწერია, ჩვენ განვიზრახეთ მომავალი წლისათვის კალენდარის გამოცემა.

მართებულობის განკარგულებანი.

სამართლებლობის სინოდალური კანტორის საბან.

უწმიდესმა და უმართებულესმა სინოდმა თავის უქსით, 22 წარსულ ოქტომბრიდამ № 19, აცნობა საქართველო-იმერეთის სინოდალურ კანტორას, რომ 1 იანვრიდამ 1888 წლისა უწმიდეს სინოდთან გამოიცემა სასულიერო კურნალი „საკეკლესიო უწყებანი“, „საკეკლესიო მხარებლის“ სამკვირდ. ამ უქსის ნათქვამია, რომ „საკეკლესიო უწყებანი“ კვირამი გამოვა ერთხელ, შაბათობით; სივრცით იქნება ბეჭდის ქაღალდის ფურცელნანსეგარი. ეს კურნალი გავსაზნებებს სინოდ-

ალურ კანტორებს, ეპარქიების მღვდელთ-მთავრებს და მათ ვიკარებს, სასახლის სამღვდლოების გამგებელთ, ჯარის და გემების უმთავრეს მღვდელს, სასულიერო სასწავლებლებს, კონსისტორიებს, სასულიერო სამმართველოებს და სასახლის კვარდიის და ჯარის სამღვდლოების კანცელარისს, მართლ-მადიდებელ მონასტრებს, საკრებულო ტაძრებს და ეკლესიებს, რომელთაც ჭეკათ კრებული; გამოცემის წლიური ფასი არის სამი მანეთი. უწმიდესი სინოდი ანდობს სინოდალურ კანტორას, რათა მან ჭქნას ცნკარგულება, რომ რაც შეიძლებოდეს მალე გამოგზავნოს კურნალის გამოსაწერი ფული, რაც კი მოუწევს სამი მანეთის ანგარიშით, უწმიდესი სინოდის ეკონომიურ სამმართველოში. ამასთანავე კანტორას ეძლევა უფლება ეკლესიებისაგან მოთხოვნილი ფულები განაწილოს შემდგვის სახით: ის ეკლესიები, რომელთათვის სამი მანეთის გადახდა სამძიმო იქნება, სრულგბით განთავისუფლებულ უნდა იქნეს კარდასახადისაგან და მათ მავიერ სეფერი ფული შემოტანილ უნდა იქნეს უფრო შემდგებული ეკლესიების და მონასტრებისაგან, სინოდალურმა კანტორამ, მოიხმინა რა ეს უქსი, დაადგინა: ეცნობოს ეს საქართველოს საეკლესიო სინოდალურ ბლოდონებს, მონასტრების და თითოეული ეკლესიის წინამძღვართ და ამასთანავე მიუწეროს მათ, რათა დაუფონებლივ წარმოადგინონ სამ-სამი მანეთი მათდამი რწმუნებული ეკლესიების რიცხვისა მებრ სეფო აღნიშნული კურნალის გამოსაწერად; იმერეთის, კურია-სამეტრელოის, სუსუმის და ვლადიკავკასის ეპარქიებში ეს ფულები უნდა წარედგინოს ადგილობრით მღვდელ-მთავრებს, სოლო ქართ-

დის ეპარქიაში შეკრებილი ფულები წარდგენილ უნდა იქნეს სინოდალურ კანტორაში. აგრეთვე ამ ფულების განსაცხავნად კკონომიურ სამმართველოში წარმოდგენილ უნდა იქნეს მანეთსე თითო კანაიკი. მღვდელ-მთავრებს განსაცხავნის უწყვიდესი სინოდის უქანის ზირი № 19 და მიეწეროს მათ, რომ ფულები, როგორც კი მათ წარმოდგენენ ბლაღოჩინები, მონასტრების და თეთფული ეკლესიების წინამძღვრნი და მათდამი რწმუნებული სასულიერო სასწავლებლები, თვითონ წარადგინონ უწყვიდესი სინოდის კკონომიურ სამმართველოში, ხოლო სინოდალურ კანტორას მთავრებს, რომ შემდეგ წლებშიაც კავრეულან ამ განხეთის კამოწერა.

სწორად: სინოდალურ კანტორას მღვანის მთავარი ილან კავრეული.

მოძღვრებანი

სახარების ცხრა ნეტარებაზედ.

VII

ინეტარი იუენენ მშვიდობის მყოფეზნი, რამეთუ იგინი ჭედ ღვიისად იწოდნენ. (მათ. 5 9).

ქრისტე მცნოვანა, კეთილ მოწმუნენო მსმენელნო, თავის მოსვლით მოუტანა ჭევენიერებას ერთი უჭირთესესისა სასუქეთანისა, ურთმლისთანად კაცთა ცნობარება დაძაბებული, დამახსენებული და არეულობითი სასუქი იყო; ქრისტეს მოსვლამდის კაცთა ნათესავა იყო თავის შემოქმედის წყევას და რასხვას ჭევე. მკელი აღთქმის ხალხნი აზრედ თუ ღვიისაკან იუენენ კანტორაჲნი, აზამდ ერთმანერთმანედ მოსზობილი ჭეველითი უოკელი სეკობითი კავშირი. მათ არ აღოდანენ, ის იყო საერთო გრძნობა, საერთო სიყვარული, საერთო მშობა; ერთმა ხალხმა მათ იცოდა რა მუროსისა, — მტრობისა და სამშვიდობის მტერი. მშვიდობა, სიყვარული, სთინო-

ბა, — ეს უწინველესი ზნობანი ჭევენიერი კეთილდღეობისა და კაცთა კეთილწარმატებისა, — უცხო და უცხოება რამ იყო ქრისტეს მოსვლამდისინ, და ამიტომ ძველ აღთქმისა ესე ზნობ მოვლენად ეყო ერთმანერთში შური. უწინდობა, უზავლობა და არეულობა; ხოლო ყველა ამის შედეგი ის იყო, რომ მთელად დამანათლწველი იყო კაცის სისხლითა თვით კბრეულითა ერსა, — ამ აღწეულად ხალხისა, — მშვიდობისა მოყვარობისა, — «ბილი კბრელისა წილ და თვლით თვალისა წილ» ამის სევეით არ მადლოდა.

მტკარმ დიდება მადლოთა შინა დქერთს! მნმოუკლესა კაცთა სათესეს სეკარდემო მადლი მშვიდობისა და კაცთა შორის სთინობისა. მან მოკველეს ძე თეასა მხოლოდ შობილი, რომელმანც შეარბა კაცთა სათესესა დქერთთან, ახდა მს რსხვა და წვევა შემოქმედისა და ამოსხვევადღეობისა კაცთა შორისად ერთგულობა, ერთსულობა და მძეური სიყვარული. მან განმაკვირვდა, რომ ნეენ დქერთთან ესე უნდა ვუკვთო, როგორც შევლინა მასთან, ხოლო ერთმანერთს უნდა ისე უნდქროდეთ, როგორც მძევა, დქეობილი თვით იესო ქრისტეს შობის დამდგენ, ვიდრე სიკვდილდამდე და თვით სიკვდილითაც მან გეკენეს ეს სულიერი ურთერთ შორის კავშირა ნეენ დქერთთან და ერთმანერთთან. შობის დამეს ანეულიზინი ამ მშვიდობის დამქრებლს დღედებდენ და ამისთვის დიდებდენ უსუნესისა: «დიდება მადლოთა შინა დქერთს და ჭევეანსა სედა მშვიდობა და კაცთა შორის სთინობა» (ლევ. 2. 14). აი ეს ელობა იყო, მანო, ზარეული სმა სეცისა მკლთა, როდესაც მათ ისაღეს ჭევენიერ მკსული მქლეობას, რომელმანც სასიყვარობით თვითონ იქნა იღეს მშვიდობისა და კაცთა შორისა» (1. ტიმოთ. 2—5). როდესაც გუნანად მოცემულთა თვისობა საქმეებდელ, ზარეულად იმის მცნებდა, რომ რომელ სასლზიც კი იგინი შეკვლენ, ზარეულად რქენ: «მშვიდობა სახლს ამს!» (მათ. 10. 12). როდესაც ნების მოდობდა ნეენ ცნადელობითისა უჭრეულ სატანეკვლად, ზარეული მისი სიტყვება მოცემულთაში და მათი სასელობითი უოკელითა მოწმუნეთაში ეს იყო: «მშვიდობისა დეტიკევეთ თქვენ, მშვიდობისა ჩემსა მთვრემ თქვენ» (იოან. 14. 27); «მცნებასა სახლსა მცნებმ თქვენ, რათა იუერებოდეთ ურთერთ არს, ვითარც მესტეენ შეტევეარეთ; ამით სენისა უოკელითა, ვითარცდ ჩემში მოწმუნთ ხარო, უკეთუ იუერებოდეთ ურთერთარსა» (იოან. 13. 24-35). ამასეუ სთხოვდა იგი მსურველთაგანში მამის თვისსა სეცისას, სთხოვდა როგორც

უჭირავსებს და უმღელს წვეთების საწურებს, — რათა უოკელთა მისთა მორწმუნეთა ქრანდით ერთმანერთში ძმურთა საყარული, სცნობრებდნენ მშვიდობიანად, იყვნენ ერთ, ვითარცა იგი ერთ არს მამისთანა. «მათა წმიდათა, — ლოცულობდა მცხოვრთა თავის საკვილს წინ, — დაიბნენ ესენი სასულითა შენითა, რომელნი მამდენ მე, რათა ივინოდ იყვნენ, ერთ ვითარცა ჩვენ» (იოან. 17. 11). თავის ბრწინვულ აღდგომის შემდეგაც პირველი სიტყვები მორციქულთადაც ეს იყო: «მშვიდობა თქვენდა» (იოან. 20. 19). მშვიდობა და მარტო მშვიდობა, მამნო, დაუტკვა მცხოვრებნი ჩვენნი თვისთა პირველთა მორწმუნეთა; ამათც, თავის მხრით, მოჭფინეს ეს მშვიდობა უოკელს ქვემანსა, სხადც კი განსდა სმა მათი; მშვიდობას და ურთა-ერთისა შორის სიყვარულს სიყვანდნენ ივინი კაცთა შორის და ამავე ურჩვენდნენ ივინი სხვათაც ქრისტეს მორწმუნეთა. პირველი მამართა მათი მორწმუნეთადაც წერილით თუ სიტყვიანდაც ეს იყო: «მადლი უფლისა ჩვენის იესო ქრისტესი და მშვიდობა თქვენდა». ამას და გვარად რამდენ ჟურ გვემისა, ქრისტეანთა, მღვდელთაგან წმიდა ღვთის ტანამთა: «მშვიდობა თქვენდა»; მშვიდობით, ზეკარდათა მშვიდობისათვის და მშვიდობისათვის უოკელისა სოფლისა უფლისა მამართ ვიდარეთთ.

ასრეთ, კეთილ მსახურნო და ქრისტეს მორწმუნეთა ერთო, ვისც უნდა, რომ ჭეშმარიტ ქრისტეანედ იწოდებოდეს, იგი უნდა სცდილობდეს, რომ თავის ცხოვრებით, თავის სიტყვით და საქმით შეიტანოს კაცთა შორის სიყვარული, მშვიდობა და სიხარული. ამითა და მარტო ამითა იგი და მტკიცეს, რომ იგი არას დაიხრებოდ და ნამდვილი მორციქვ იმ მოძღვრისა, რომელმაც მოჭფინა ქვეყანაზე ზეკარდათა მშვიდობა და შეკარადაც კვალად ჩვენ ზეკარდათა მამას. ამითი ის ქრისტეანე ბავსთ თვით მსოფლიდ შობილ ძესა ღვთისასა და ამიტომაც, მადლითა ქრისტესითა, იგი ღირს სხება «ქედ ღვთისად წოდებდა» და მამასადამე მიიღებს კედც ამ წოდების შესაფერ ნეტარების ხარისხს. აი ამიტომაც მცხოვრებნი ნეტარად უწოდებს ამათთანა მორწმუნეთა. «ნეტარ იყვნენ მშვიდობის მყოფედნი, რამეთუ ივინი ქედ ღვთისად იწოდნენ». ჭეშმარიტად, ქრისტეანეთა,

უმღელს ხარისხს ნეტარებისა მახწყვენი ივინი, ვინც თავიანთი ცხოვრებით გახდებანი ღირსნი ღვთის ძედ წოდებისა. როგორც საჯარო სოფელში შეიღნი და მკვიდრებენ თავიანთ მამას საწურებს, კერეთვე ივინიც, ვინც ღირსნი გახდებანი შეოდ ღვთისა უოკად, მიიღებენ ღვთისა საციოთა სიყვარულსა შინა მამისა ზეკათასა, ერთად მსოფლიდ შობილ მის ძესთან. რა ენით გომო-უთქმელი და გონიერით წინმოუდკენელი უნდა იყოს, მამნო, ეს სასიყვარული რომელიდც მყოლის «მშვიდობის მყოფელთა»? მართლა რომ ნეტარ არანი ივინი.

ქრისტეანეთა, ეს ნეტარება უკელსათვის არის დანაშნული, — უფლანი ვართ, მადლითა ქრისტესითა, მოვლდებოდნი მისდაცა, თუ რომ ჩვენი ცხოვრებით აღვასრულეთ ჩვენი მცხოვრის მცნებას, თუ რომ კი ვაქნეთ ამი მშვიდობის მყოფელად და კაცთა შორის სიხარულისა აღმდგენელად, თუ რომ «შეკლებუნი და გვარად მშვიდობისა და სიყვარულსა ეიქნებეთ უოკელთა კრთადაც» (რომელ 12. 18) და «მშვიდობისა ღვთისასა განვიტკიცებთ გულთა შინ ჩვენთა» (კოლ. 3. 12). მშვიდობა და კაცთა შორის მუფდრობა და სიყვარული უბრკველესი საწურებ, ქრისტეს მიერ მამნო, ჩვენ ცხოვრებაში და იი ეს სურთო, საყოველთაო საწურე უნდა განვიმარებოთ და მოკვინოთ ქვეყნიერობაზედ ჩვენი ცხოვრებთ.

მგრამ ამასთანავე ესეც მოკვიფართ, მამნო, რომ, თუ ჩვენ თვითონ არ გვაქვს რა, რას მაკრებთ სხვასა, რა საწურებს განვიმარებთ სხვებში. კერეთვე კერავინ კერ განსება მშვიდობის მყოფელად, მშვიდობას მომყენებლად კაცთა შორის, თუ თითონვე არ აქვს ზეკარდათა მშვიდობა გულსა შინა თვასსა. როგორც მადლითა, მამნო, შეარავთ სხვები, როდესაც შენ თითონ არ ხარ მშვიდი და წყნარი გულთა? როგორც ნამოკვლებ სხვებში მშვიდობისა, როგორც დამშვიდებ შენს მოკვით, როდესაც შენ თვითონ კერ დეცდევითა შენ განებანი და მთლად მისცემიანს შენ გულის ღელვას და ხან დის. ხან არ იგი შენს რისხვას როგორც მისცე საზღვარა და მოვლთა ბოლო? არა მამნო — ჟურ თითონ შენ ექნებ გულში მშვიდობა და სიყვარული ღვთისადაცა და ეს სიყვარული ნათლად დგანასხებს, თუ როგორც უნდა

შეიკვარო შენი მოყვასიც, რომელიც აწის ისეთივე ღვთის შვილია, როგორც შენ. შეიკვარე უფალი ღმერთი შენი უოკლითა გულისთა შენითა და უოკლითა ნებითა შენითა და მამის შეიკვარებუბა სხვების, როგორც შენი თავი, ამიტომ რომ ჩვენ უკვლანი შეგადგინეთ ერთს სამწყსოს. ღვთის ნებაა, ძმაო, რომ ჩვენ უკვლანი ერთნი ვიყვნეთ, ერთნაირად გვითვლინა და მშვიდანი, და, მამასადაც, თუ შენ ღმერთი გიყვარს, უნდა მტკიცედ აღასრულე ამ ნაირი მისი ნებაც; ამ სიყვარულობისთვის უნდა ცდილობდე განსჯილობა უკვლან ამ ღვთის სამწყსოში მშვიდობა, ძმაო, ერთობა. ნუ ეახრებ, ძმაო, თუკინ აწის შენი მეგობარი, ნათესავი ანუ მტერი: ყველას უნდა მოჭვივირე ეს მშვიდობა; ყველგან და უოკვლეთის უნდა ცდილობდე, რომ აწ თუ შენ ამატია და შეუთავდე თანამდებობა მით შენთა, აწმედ ჯერეთვე უნდა ცდილობდე, რომ სხვებშიაღ, თუ რაიმე უთანხმოება მოხდა, ჩამოაგდო მშვიდობა და აღადგინო მით შორის ისევე მძურე გეშინა და ერთმანეთის სიყვარული. ამ საქმისთვის იქმინე მზად უნდა იყო, ძმაო, რომ რაც კი რამ მსხვერპლი მოითხოვებოდაც ზირად შენგან და ეს მსხვერპლი აწ იყუბა წინა აღმდეგი სხვა შენი მოკვალეობას და მამუნული სხვისთვის, მზათ იყუბე ეს მსხვერპლი შენგან შენთა მოყვასითა ერთ-სულობისთვის და ერთ გულეობისთვის, რათა ვეკვლანი ვიყვნეთ შენე ერთისა ზეციურისა მამისა. ცხსოვლეს, შორწყმუნსო მეგობარო! რომ თვით მხოლოდ შობილმან მუმან ღვთისმან უფალმან ჩვენმან იქსო ქრისტემ ამის გულესათვის შესწინა თავი ითვისა და სიცოცხლე, თვისი ნებსით დასჯვა ითვისა ცხოვრათათვის. ამის შემდეგ ნუ თუ შენ, ქრისტეს მოწყვყო,

შენის მხრით დაზოგავ რასმეს, რომ, — თუ კი შესაძლოა შენგან, — აწ ისმარო უოკელი ღვთის ძეგბა და საშუალება, რათა შენ მოყვასითა შორას მოსხობ ერთმანეთის მტრება, მძულვარება, შურა და დაწყნო ივინი ერთ ცხსა, რომელიც მიგვიყვანს ჩვენ მამისა ჩვენისა ზეციისდამი! თუ გინდა, ძმაო, რომ ღვთის შვილი იყუბე მამისა შენისა ზეციურისა, ეცადე, რომ სხვა მამა შენელებიც შეყვარო ისე, როგორც შენი ღვთელი მძეგბა და ეცადე უშეგლო მით, რომ ივინიც თავანთა ცხოვრებით წარმადგენდნენ ერთ მტკიცე გეშინს, ერთ შეურყეველს და განუყოფელს სამწყსოს. მამან, ძმაო, შენ ჩქნები ჭეშმარიტი მიმბაგვა ივით მის ღვთისა ჩვენთვის ზეცით გარდამომხდაცასა და ამიტომ შენც ღვთის გახლები მქდ ღვთისა წოდებისა და მამასადაც გახლება თანა შეწყვდრედ უფლსა ჩვენსა იქსო ქრისტესი, რომლისაგა მადლი და სიყვარული იყუბს თქვენ უოკვასათთან, რათა ვიყვარებოდეთ უერთიერთაწს, რომ ვითარცა ცათა შინა, ეგრევე ქვეყნისა ზედ, ყველანი ერთობით ვიღვარებდეთ მამასა და ძესა და წმინდასა სულსა, საძებსა ერთ აწსებასა და განუყოფელსა და რათა ღმერთი მშვიდობასა იქმნეს ჩვენ შორის, ამინ.

აჭყაბელი-ბერიძე მკარო.

შ ი ნ ა ა რ ს ი: რედაქციისაგან. — ახალი ექსტრისისა მადლ-უოკვლად უწმინდელეოქობის, აჭყაბელიზობისა მობზმნება თბილისში. — ოჭურჭეთისა მჭრადამ. — სანსტორიო მასლაც. — ახალი ამბები და შენაშენები. — მარტებლობის განკარგულება. — მომღვრება.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. დამბაშიძე. *Дов. цензурою Кутаись, 1887 г. 29 Ноябрь*

საკუთარი მწარეფ-მეჭვადე რედაქციისა.